

HỘI ÁI HỮU BIÊN HOÀ

Website: <https://www.bienhoatx.com>

Email liên lạc: datlam1951@yahoo.com

Hội Ái Hữu Biên Hoà hân hạnh giới thiệu đến quý vị bài: **Tản Mạn Biên Hoà-Thần Hồ** của đồng hương **Lâm Sông Đồng**, đóng góp trên diễn đàn. Hội chân thành cảm tạ tác giả. Kính mời.

Trân trọng.

TẢN MẠN BIÊN HOÀ

THẦN HỒ

Lâm Sông Đồng

*Đồng Nai xứ sở lạ lùng
Dưới sông sâu lội, trên giồng cộp um.*

Câu ca dao, mở đầu cho bài viết, nói lên sự khác biệt đến kinh ngạc và lo lắng vô cùng khi những nhóm di dân từ miền Thuận-Quảng xuôi vào Nam lập nghiệp, khai phá vùng Thủy Chân Lạp thuộc Chân Lạp hay Cao Miên, thời Nam Tiến.

Họ thường di chuyển bằng ghe hay thuyền, từ miền Trung, vào cửa biển Cần Giờ, Soài Rạp, Cửa Đại, Cửa Tiểu; mà lúc ấy trước mắt họ, dọc theo hai bờ sông, toàn là rừng rậm. Cái xứ sở gì mà sao lạ lẫm so với miền Thuận-Quảng: địa hình, địa thế, quan cảnh thiên nhiên, khí hậu mưa nắng thủy vận...đều khác, nhất là tiếng cộp gầm vang dội, sấu lộn lênh khênh.

Dân chúng đi khai hoang với trình độ kỹ thuật nông nghiệp lạc hậu, vật cụ thô sơ...qua lại trên sông rạch bằng ghe nan, xuồng nhỏ. Để chống với thú dữ thì dùng roi, gậy, búa, bẫy...và khá hơn là có chút võ nghệ. Vì thế, sự phân ngôi chủ giữa con người và thú dữ, đặc biệt là cộp và cá sấu thì chưa nghiêng hẳn về bên nào. Một mặt, họ phải đuổi cộp để làm ruộng nương, diệt sấu trừ bớt hiểm nguy cho sự giao thông trên sông rạch; mặt khác, họ lại sợ cộp, sợ sấu nên lập miếu thờ. Nào: Sơn Chi Quân Thần Hồ, Chúa Sơn Lâm, Thần Hồ..., bầu cộp làm Hương Cả, gọi cộp bằng Ông, sấu là Thần.

Do đó, những câu chuyện về cộp và sấu được hình thành trên tâm thức tôn trọng luật lệ sơn lâm, hà bá. Rừng nào cộp nấy, nhập sông tùy khúc, các ông cộp, bà sấu cứ làm chủ, miễn đừng hại họ. Ngoài ra, còn những câu chuyện, dùng sức so tài đánh cộp, giết sấu hư thực ra sao không rõ, cũng đủ cho chúng ta thấy cái tâm trạng anh hùng, dám bỏ xứ đi thì nào há sợ, tin vào võ nghệ, bùa phép đánh cộp thành tinh, săn sấu luyện hình.

Chuyện Ông Bò, Ông Hứa

Ông Bò dẫn gia đình đến khai hoang khoảnh rừng, nay thuộc Tân Cang, Phước Tân, Biên Hoà. Lúc đầu, gia đình ông ra công lập rẫy, gầy nương...ban ngày tụ nhau thành nhóm cuốt đất trồng trọt, đêm khoá chặt cửa rào. Năm nào cũng vậy, ruộng rẫy của ông cũng bị phá hoại, nhất là khi cọp về cà-um gầm cả đêm.

Năm nọ, trước khi ra đồng cày cấy, Ông Bò làm lễ cúng vái, hứa rằng, nếu vụ mùa thu hoạch được tốt đẹp thì ông sẽ gả cô con gái đương thì của ông. Quả nhiên, ruộng của ông không bị cọp phá nên bội thu.

Như đã hứa, ông dẫn cô con gái ra dâng cho cọp. Chúa sơn lâm, được lũ cọp theo sau, tiến ra nhận lễ vật. Vô phước, cô gái võ nghệ cao cường đánh chết cọp chúa, đám cọp còn lại hoảng sợ và bỏ chạy vào rừng.

Qua ngày sau, Ông Bò, chở lúa và gia dụng, cùng gia đình rời bỏ ruộng mà đi, không dám ở lại. Do sự tích này đã tạo nên danh xưng vùng đất Ông Bò, Ông Hứa.

Sấu Vũng Gấm.

Truyện kể rằng, thuở ấy, ở Vũng Gấm (nay thuộc Phước An, Nhơn Trạch), có một con sấu rất to lớn, nó chuyên quật đuôi làm lật thuyền để bắt người ăn thịt. Ai nấy qua khúc sông này đều run sợ. Tương truyền, một ngày nọ nó ăn thịt một ông Tư Bộ, nó trở thành một thứ “ma trành”. Oan hồn kẻ chết bị nó khống chế buộc phải giúp nó trở thành khôn lanh đặc biệt trong việc bắt người.

Con sấu Vững Gắm này hung dữ gieo bao kinh hoàng, sợ hãi đến mức dân chúng thời ấy có lời tụng rằng “*Dữ như cọp Vườn Trầu, ác như sấu Vững Gắm*”. Sông Ông Kèo, dân chúng đặt tên để nhắc nhở đến khúc sông mà sấu Vững Gắm tung hoành. “Ông” ở đây ám chỉ cá sấu, còn “Kèo” là lời người xuống sông để ăn thịt.

Những câu chuyện về đánh cọp, diệt sấu, cách đây hơn 400, vẫn còn lưu truyền cho đến nay, nhắc nhớ về một thời Nam Tiến, ghi ân sâu đậm đến công đức tiên nhân ra công khai phá, buổi đầu chinh phục thiên nhiên hoang dã. Để rồi sau đó, vùng đất Trấn Biên (Biên Hoà thời nhà Nguyễn) trở thành xứ sở thịnh vượng, an bình, ấm no. Làng thôn, xóm diềng, sông nước, những buổi trăng thanh gió mát, thoảng nghe tiếng hò vang vọng:

*Làm trai cho đáng nên trai
Phú Xuân cũng trải, Đồng Nai cũng từng.*

Lâm Sông Đồng

Tham khảo

Tài liệu trên các Website.